

Slutrapport

Projektrubrik: Möten med jättar – de stora träden berättar

Huvudsökande: Gert Olsson, inNature West

Projektets löptid: 2018-04-01 – 2019-06-30

Populärvetenskaplig sammanfattning

Trädens historia är vår historia. Vi söker oss gärna till de gamla individerna som har sett flera av våra generationer dra förbi medan de fortsatt sin långsamma tillvaro.

Världens äldsta träd (9550 år) finns i Sverige och den grövsta eken i Europa har sin växtplats i Småland. Världens grövsta träd mäter 36 meter i omkrets och är en sumpcypress i Oaxaca i Mexiko. De gamla träden har en genetisk värdefull betydelse, då dessa bevisligen klarat av att överleva under flera århundraden, när många av deras artfränder dukat under av diverse olika anledningar.

Projektet har syftat till att väcka intresse för de stora, gamla träden och på så sätt uppmärksamma åtgärder som behöver sättas in för att bevara dem. Det har också blivit en dokumentation för framtiden då flera av de största träden har drabbats av olika sjukdomar och angrepp troligen relaterat till ändrade klimatförhållanden och andra miljöproblem. Genom projektet sprids information var dessa trädjättar finns och även om historier och sägner knutna till trädindividerna och till arten. Detta kan bli ett sätt att uppmuntra människor till att själva ta initiativ för att skydda jätteträd och stora träd som kan bli jätteträd åt framtida generationer.

Hundra av de grövsta och mest spektakulära träden i Europa har beretts plats i en bok på 248 sidor där 75 av dem även är presenterade med en text om dess historia, skrönor och andra intressanta fakta.

En utställning med i huvudsak svartvita bilder har tagits fram och kommer att vandra runt på olika platser i Sverige. För närvarande finns den på Wärenstams i Borås. I samband med utställningar, men också vid andra tillfällen kommer föreläsningar om projektet att hållas.

På internet finns en hemsida, www.jattetrad.se, där i nuläget ett hundratal träd är inlagda med positioner och bilder. Sidan kommer att fyllas på allt eftersom och allmänheten kan också tipsa om egna träd som kan komma med.

Resultat

Projektet har resulterat i följande:

1. Boken "Möten med jättar - de stora träden berättar". Det är en bok i måtten 32x23 cm med 248 sidor. I boken finns hundra träd avbildade. Majoriteten är i färg. Av de hundra träden beskrivs 75 med text där historier och skrönor berättas varvat med författarens egna upplevelser. Boken är tryckt i 1500 exemplar och utgiven på eget förlag. Boken är skickad till er.
2. En utställning med 23 ramade bilder har tagits fram. Denna kommer att visas på olika platser. Nu finns den på Wärenstams i Borås. Framöver kommer den också att finnas på Naturfotodagarna i Vårgårda, Botaniska i Göteborg, Naturfotodag i Västerås, Glasets hus i Tranemo och Scandinavian Photo i Mölndal. Ytterligare utställningar kommer att planeras.
3. En föreläsning går också att boka där de intressantaste träden presenteras.

4. På hemsidan www.jattetrad.se redovisas för närvarande ett hundratal träd med gps-positioner, karta och bilder. Här ges också besökaren möjlighet att lämna egna bidrag till registret genom att skicka in egna observationer av jätteträd. Sidan kommer att växa genom att nya träd kommer att läggas till hela tiden.

Målbeskrivning

Aktiviteter enligt aktivitetsplanen:

- Fotografering av träden och inhämtande av fakta och historier - Sökning i arkiv och andra källor avseende historier kring träden - Text- och bildbearbetning till boken - Layoutarbete för boken - Framtagande av utställning - Produktion av hemsida - Produktion av en app har tillkommit sedan steg1-ansökan.

Aktivitetsplanen har följts till stor del. Efter att ha rådgjort med sakkunniga angående en speciell app för att hitta träden, kom vi fram till att i stället satsa på att hemsidan blir ordentligt mobilanpassad. Det blir mindre risk för fel i framtiden och bara ett system att underhålla.

Ursprunglig tidsplan:

April -maj 2018: Resor i Sverige för fotografering samt en resa till England. Tid totalt ca 20 dagar
 Juni 2018: Resa till Tyskland för fotografering. Tid 7 dagar
 Juli -augusti 2018: Arbete med texter och bilder.
 Kontakter med personer angående historier och sägner kring träden.
 September 2018: Kompletterande resor i Sverige med bl.a. Fulufjället och världens äldsta trädindivid, en gran med 9600 år på nacken!
 Oktober 2018: Resa Italien för fotografering av olivträd och fikonträd
 November 2018: Ytterligare fotografering i Sverige av trädindivider som tillkommit under projektets gång.
 December 2018 - Januari 2019: Sök i folkminnesarkiv etc. avseende historier och sägner kopplade till träden.
 Fortsatt arbete med texter och bilder till boken. Februari - maj 2019: Bokproduktion, layoutarbete etc.
 Hemsidesproduktion. Förbereda föreläsning. April 2019: Kompletterande uppgifter och bilder.
 Framtagning av utställningsbilder. Juni 2019: Boktryck. Bildutställning klar. Vernissage. Hemsidan klar.
 Med någon förskjutning i tidsplanen har samtliga punkter genomförts. Det beslutades att skjuta på vernissage och boksläpp till den 7 september och planerna på en utomhusutställning skrinlades p.g.a. höga kostnader och osäkerhet angående kvalité.

Målet att dokumentera hundra av de största träden i Sverige och Europa har nåtts. Boken har blivit mer omfattande än planerat, med fler sidor (248) och större upplaga (1500). Fotoutställningen innehåller något färre bilder än beräknat (23 mot planerat 30). Föreläsningar är hittills fem bokade. Planen på tjugo första året står fast. Hemsidan är uppe där man kan söka sig fram till trädens position via Google Maps. Här finns också möjlighet för besökare att rapportera egna trädobservationer.

Kommunikation och nyttiggörande av resultat

Boken kommer att spridas i egen regi på utställningar, föreläsningar, bokmässor etc. Den är inskickad till Bokinfo där bokhandlarna beställer sina böcker. Jag kommer själv att åka runt för att sälja in den till bokhandlare och andra intresserade försäljningsställen. Även Bibliotekstjänst kommer att kontaktas samt Adlibris. Det finns också planer på att kontakta företag med anknytning till skog och träd för att de ska kunna ge boken som gåva eller julklapp. Det går också att beställa boken direkt på hemsidan www.jattetrad.se. Sociala medier har också spelat en stor roll för spridningen av projektet.

Genom utställningar kommer flera personer i kontakt med bilderna. På vernissagen och boksläppet den 7 september kom över hundra personer. Naturfotodagar i Vårgårda i oktober, Botaniska i Göteborg, Naturfotodag i Västerås, Glasets hus i Tranemo och Scandinavian Photo i Mölndal är platser som är inbokade för utställningen. Fler kommer framöver.

Hemsidan är en viktig funktion för spridning av intresset för de gamla träden. Den kommer att växa med tiden från att i dag innehålla ett hundratal träd. Här ges också möjlighet att interagera med besökarna då de kan lämna uppgifter om egna trädobservationer.

Artiklar som hittills skrivit om projektet är Camera Narura nr.2 2019 och Borås Tidning.

Föreläsningar kommer att ske. Första gjord på Wärenstams i Borås på vernissagen. Under hösten är fem ytterligare föreläsningar bokade.